

Projekt ENTeR – výsledky pilotní studie „Redukce vzniku odpadů díky prodloužení životnosti textilních výrobků“

V souladu s velkoobjemovým uplatněním **textilií pro zdravotnická (hotelová, rekreační) zařízení** se v souvislosti s účinným směřováním kroků k oběhové ekonomice nabízí možnost využití těchto relativně dobře definovatelných materiálů **po jejich fyzickém dožití k recyklaci**. Tato kategorie odpadů byla rovněž zařazena do programu evropské aktivity RegioTEX – jako **objemově významná skupina textilií s relativně snadno definovatelným materiálovým složením** (majoritní podíl Ba je provázen rostoucím objemem směsových konstrukcí Ba/PES s prodlouženou životností). I přes zvýšenou orientaci na funkční a multifunkční efekty je složení těchto odpadů vznikajících v rámci zmíněného uzavřeného cyklu relativně dobře predikovatelné. Záměr se týká textilií pro opakované použití, nikoli jednorázových materiálů, obvykle na bázi NT.

Prádelenský sektor je významnou oblastí, co se týče vzniku textilního odpadu. Nejen samotné praní, ale právě pronájem textilu, kde prádelny pracují s jednotnějším textilem, skýtá potenciál pro případnou redukci odpadu vhodným materiálovým složením základních textilií.

Pro pilotní ověřování tohoto směru je třeba vytvořit vzájemnou koordinaci mezi producenty (textilií i ochranných oděvů či lůžkovin), uživatelskými zařízeními a v rostoucí míře i průmyslovým prádelenstvím s pronájemem těchto výrobků. Vedle ekologického efektu a kroku k udržitelnosti materiálových zdrojů může systémová spolupráce v rámci řetězce přinášet i dodatečné ekonomické účinky; namísto připravovaných poplatků za skládkování a likvidaci vytvořit předpoklad dílčí kompenzace pořizovacích nákladů cestou zhodnocení odpadů v oběhové ekonomice.

Pro pilotní studii zpracovanou v rámci projektu ENTeR byla vybrána oblast leasingového zdravotnického prádla, se kterým je možné se setkat jak v nemocnicích, tak ústavech sociální péče, domovech seniorů, ale též v ambulancích lékařů. Studie si kladla za cíl zmapovat výrobní praxi prádelen, které službu pronájmu pro zdravotnická zařízení poskytují, co se týká způsobů údržby, kritérií pro jeho vyřazování na konci životnosti, nakládání s vyřazeným prádlem či objemů vyřazeného prádla, to vše v závislosti na jeho materiálovém složení. Základní myšlenka studie je založena na skutečnosti, že syntetická vlákna mají podstatně delší trvanlivost než bavlna, která je ve zdravotnictví velmi oblíbená. Pokud by se zdravotnické prádlo postupně nahradilo směsovými materiály, sníží se dozajista také objem vyřazovaného textilu.

Závěry studie ukázaly, že společnosti pronajímající textil pro zdravotnická zařízení používají ve své praxi směsné materiály. Tyto textilie s vhodným složením materiálu představovaným zde podílem syntetických vláken poskytují jak pohodlí při nošení, tak trvanlivost. Průzkum jasně ukázal, že textilie s obsahem chemických vláken mají životnost až o třetinu delší než výrobky ze 100% bavlny. Výsledky tedy potvrzují, že průmyslové prádelny používáním textilií s vhodným materiálovým složením přispívají ke snížení produkce textilního odpadu.

Prádelny mají efektivní způsob likvidace vyřazených textilií ve formě prodeje pro další zpracování jako druhotných surovin. Vyřazené textilie po dalším zpracování nacházejí uplatnění jako čisticí utěrky, izolační textilie, čisticí textilie, lešticí kotouče nebo textilie pro nábytkářský průmysl.

Zásady cirkulární ekonomiky se tedy v tomto odvětví již uplatňují - jak pro použité textilní materiály (kombinace syntetických a přírodních vláken a použití jejich specifických vlastností), tak pro likvidaci vyřazených textilií - použití jako druhotné suroviny. Ekologická

stopa je také snížena poskytováním oprav malých poškození, které prodlužují používání textilu.

Situace je jiná u nemocnic, které provozují vlastní prádlo. Zde stále převládá použití 100% bavlněného prádla, které má zřetelně kratší životnost než směsné prádlo. Otázkou je také kvalita nakoupeného prádla, jehož hlavním parametrem je většinou příznivá cena. Studie poskytuje silné argumenty pro nákup smíšeného textilu v nemocnicích. Zde je nutné vzdělávat pracovníky oddělení nákupu nemocničního prádla, kteří mohou vhodnou volbou materiálového složení prádla prodloužit životnost zdravotnických textilií a tím snížit množství generovaného odpadu.

Druhou oblastí, která nabízí možnost prodloužit životnost textilu, je hotelový sektor. Hotely a další ubytovací zařízení mají obecně vysoké nároky na vzhled a manipulaci s použitým textilem. Obvykle se jedná o povlečení a froté textilie vyrobené ze 100% bavlny. Použití směsných materiálů s převládajícím podílem přírodních vláken by mohlo prodloužit životnost materiálu bez vědomí spotřebitelů. To by snížilo dopad na životní prostředí nejen vznikajícího textilního odpadu, ale také úspor v procesu péče o textil (nižší spotřeba vody).

Podrobnější informace o výsledcích studie naleznete v připojené příloze.

ENTeR – Expertní síť pro recyklaci textilií

Mezinárodní projekt ENTeR podporovaný z prostředků programu spolupráce Interreg CENTRAL EUROPE se zaměřuje na snižování vzniku odpadů z textilního průmyslu a možnosti jejich využití. V rámci projektu bude vytvořeno virtuální centrum (on-line platforma), které urychlí spolupráci mezi zúčastněnými textilními regiony a podpoří společnou nabídku inovačních služeb hlavních místních výzkumných center a podnikatelských asociací zaměřenou na zpracování a využití textilních odpadů. Cílem je prokázat přínos operačního modelu spolupráce mezi výzkumnými a obchodními partnery, založeného na on-line nástroji a sdílení zkušeností v oblasti eko-designu odpadů a efektivního využívání zdrojů.

Více informací o projektu na stránkách www.interreg-central.eu/enter